

Από 'Ιβάν που ήταν στο χωριό, στην πολιτεία έγινε Γιάν και η γυναίκα του Γιάννοβα. Βρήκαν ένα μικρό σπιτάκι μακρυνά, στην άκρη ενός στενού δρομάκου κι' εκεί στριμώχτηκε όλη η οικογένεια σαν σαρδέλλες στο βαρέλι.

Ο Γιάν έκοβε ξύλα και ό,τι έβγαζε τὰ έτρωγε. Η γυναίκα του κουβαλούσε νερό, υπηρετούσε τους κυρίους έπλενε ρούχα και... έδερνε τόν άνδρα της.

— Έσύ τὸ πιὸτὸ κι' εγὼ τὸ κοντό! τοῦ έλεγε.

Ήταν μιὰ γυναίκα σωματώδης και δυνατὴ σαν ἀθλητῆς, ἐνῶ ἐκεῖνος ἦταν μικρὸς κι' ἀδύνατος σαν γατάκι. Έκείνη τὸν έδερνε κι' αὐτὸς ἐκκλαιγε και ζητούσε συγχώρεσι, σὰ μικρὸ παιδί.

Σιγά-σιγά ὁ Γιάν ἀδυνατήσε τόσο, πὸν δὲν μποροῦσε οὔτε ξύλα πειὰ νὰ κόψη. Η γυναίκα του ὅμως δὲν ἔδινε προσοχὴ και κάθε μέρα τὸν ἔστελνε στὴ δουλειά. Και ὅταν εἶδε πὼς κι' αὐτὸ δὲ βοήθησε —δὲν τοῦ ἔδωσε νὰ φάη.

Χωρὶς πολλὰ λόγια, κάθησε αὐτὴ μὲ τὰ παιδιὰ νὰ φῶνε και τὸν Γιάν τὸν ἔσπρωξε ἀπὸ τὸ τραπέζι και τοῦ εἶπε:

— Έγὼ δὲν ἔχω μὲ τί νὰ σὲ τρέφω, ἄμε νὰ διακονέψης, σὰν δὲν εἶσαι ἱκανὸς νὰ δουλέψης!..

Ο Γιάν μὲ δάκρυα πῆγε στὴν πλύστρα Βαλεντίνοβα, πὸν ζοῦσε στὸ ἴδιο χαγιάτι και ἄρχισε νὰ παραπονιέται. Και ἡ Βαλεντίνοβα ἀνέλαβε νὰ μεσιτέψη. Η Γιάννοβα τότε τῆς ἐξήγησε γιατί φέρθηκε ἔτσι.

Βέβαια, δουλειὰ γιὰ τὸν Γιάν θὰ βρισκόταν, μὰ ἔλα πὸν ἦταν μεθύστακας!.. Στὸ ξενοδοχεῖο πὸν ὑπηρετεῖ ἡ Γιάννοβα, ὁ ποσιέρης ἔχει ἀνάγκη ἀπὸ ἕναν βοηθὸ γιὰ ν' ἀνοίγῃ τὸ πορτὶ τῆς αὐλῆς τῆ νύχτα στοὺς ξένους. Μποροῦσε ἔτσι νὰ κερδίξῃ ὄχι λίγα ὁ Γιάν, μὰ θάπρεπε νὰ κρατῆ τὸν ἑαυτὸ του καλά!..

Ο Γιάν ὠρκίστηκε σ' ὄλους τοὺς ἁγίους πὸν ὑπάρχουν στὸν κόσμο, πὼς δὲν θὰ ξαναθάλλῃ πειὰ στὸ στόμα του τὸ πιὸτὸ.

Κι' ἔτσι πῆρε τὴ θέσι τοῦ παραπορτιέρη. Κάθησε στὴν μικρὴ καμαρούλα, ὄχι μακρυνά ἀπὸ τὴν αὐλόπορτα και καρτεροῦσε πότε θὰ χτυπήσῃ τὸ ἠλεκτρικὸ κουδοῦνι.

Τὴν πρώτη νυχτιά δὲν ἔκλεισε μάτι καθόλου. Πῆγε στὸ σπίτι του κι' οὔτ' ἐκεῖ μπόρεσε νὰ κοιμηθῆ και ὄλη τὴν ἡμέρα ἤθελε νὰ πῆ. Αἰσθανόταν κάποια κάψα, τοῦ ἐρχόντουσαν ἀνατριχίλες!..

Τὴν τρίτη νύχτα, ἀφοῦ ἔκλεισε τὴν αὐλόπορτα, σκέφθηκε: «Έ, τώρα πειὰ θὰ κοιμηθῶ... δυὸ νύχτες δὲν κοιμηθῆκα, τὴν τρίτη ὅμως ὁ ὕπνος θὰ νικήσῃ!...»

Μπήκε στὴν καμαρούλα του, ἔσβυσε τὸ φῶς και ξαπλώθηκε στὸ κρεβάτι. Ἄρχισε νὰ τὸν παίρνῃ ὁ ὕπνος... Ἄρχισε νὰ ροχαλίζῃ!..

Ἐξαφνα—μπούμ!... κάτι σαν κανονιὰ βρόντηξε μπροστὰ στὰ μάτια του. Και μιὰ κόκκινη λάμψις ἀπλώθηκε ἀπὸ τὸν οὐρανὸ ὡς τὴ γῆ!..

Η καρδιά του Γιάν ἄρχισε νὰ κτυπᾷ πῶς γρήγορα, σαν τοῦ σπουργίτη ὅταν πιαστῆ. Ἐτρεμε ὄλος. Ο φόβος τοῦ ἔπνιξε τὴν ἀναπνοὴ μέσα στὸ στήθος και τ' αὐτιά του βοῦίζαν σαν νὰ χτυποῦσαν δέκα σιδεράδες στὸ ἀμμόνι.

Μόλις τόλμησε ν' ἀπλώσῃ τὸ χέρι του γιὰ νὰ κάνῃ τὸ σταυρὸ του.

Κοίτονταν πολλὴ ὥρα ἔτσι, ξύλιαζε χωρὶς θυμητικὸ και τ' αὐτιά του ἐξακολουθοῦσαν, ὅπως πρὶν, νὰ βοῦι-

ζουν φοβερά, σαν νὰ φυσοῦσε φθινοπωρινὸς ἀγέρας μέσα στὰ ξερὰ κλαδιά. Μὲ κανένα τρόπο δὲν μποροῦσε νὰ καταλάβῃ τί συνέβαινε.

Ἄπλωσε τὸ χέρι γιὰ νὰ πάρῃ τὰ σπέρτα, μὲ τόσο φόβο και προσοχὴ, σαν νὰ τὸ ἄπλωνε ἀπάνω σὲ ἀποκοιμισμένο λυσσασμένο σκυλὶ και φοβόταν μὴν τὸ ξυπνήσῃ και τὸν δαγκάσῃ!..

Ὅταν ἀναψε τὸ φῶς, ὁ φόβος του πέρασε!.. Και τόσο πολὺ μάλιστα, πὸν μποροῦσε και νὰ μὴ συλλογιέται τίποτε ἀπ' ὅσα συνέβησαν.

Κάθησε στὸ σκαμνὶ και δὲν ἤξερε τί νὰ κάνῃ. Νὰ ξαναπλαγιάσῃ; Φοβόταν.

Ἄξαφνα τινάχτηκε σαν νὰ τὸν ζεμάτισαν. Κάτι σαν ράγισμα ἀντήχησε ψηλά στὸ εἰκόνισμα. Ο Γιάν φοβόταν νὰ σηκώσῃ τὰ μάτια του. Ἄν ἄξαφνα τὸ εἰκόνισμα σχίστηκε;... Ἄν ὁ ἅγιος κουνιέται;... Ἄνατριχίασε ὄλο του τὸ εἶμα!..

Ἄρχισε νὰ προσεύχεται. Ὅσες προσευχὲς ἤξερε τίς εἶπε!.. Τὰ χεῖλη του ψιθυρίζουν και τ' αὐτιά του ἀφουγκράζονται. Μήπως ἀκούεται τίποτε γύρω;

Νά—ντούρ! ντούρ! ντούρ!.. πάλι. Κάποιο ἀμάξι περνᾷ!.. Μὰ τί βλέπει; Τὸ ἀμάξι εἶνε ἀναποδογυρισμένο!.. Πὼς μπορεῖ ἕνα ἀμάξι νὰ τρέχῃ ἔτσι γυρισμένο!.. Και πὼς μποροῦν νὰ γυροῦν ἡ ρόδες!.. Μὰ, καλά τ' ἀμάξι!.. ἄμὲ τ' ἄλογα —πὼς; Ἄμ' ὁ ἀμαξᾶς!.. Γιατὶ κάθεται ἀνάποδα, μὲ τὴν πλάτη γυρισμένη σ' ἄλογα;!..

Ο Γιάν ἔπαψε νὰ προσεύχεται. Σκούπισε μὲ τὸ χέρι τὸ μέτωπό του κι' ἄρχισε νὰ συλλογιέται: «Τ' εἶν' αὐτὰ πὸν τοῦ συμβαίνουν; Πὼς βλέπει στὸ δρόμο ἀμάξια ἀνάποδα, τὴ στιγμὴ πὸνε κλεισμένος στὴν κάμαρά του; Ὀνειρεύεται; Ἡ τρελλάθηκε;.. Μωρὲ μήπως φταίει γιὰ ὄλ' αὐτὰ τὸ ὅτι δὲν ἔχει πῆ οὔτε δράμι κρασί;»

Ξανάρχισε νὰ προσεύχεται. Τώρα πειὰ ἔκλεισε τ' αὐτιά του μὲ τὰ δάχτυλα γιὰ νὰ μὴ ἀκούῃ τίποτε και τὰ μάτια του γιὰ νὰ μὴ βλέπῃ και ἀποφάσισε νὰ προσευχηθῆ μὲ ὄλη του τὴν καρδιά!..

Δεῦτε, προσκυνήσωμεν!..

Ἄξαφνα κάτι τρομερὸ συνέβη πάλι. Ο Γιάν εἶδε μπρός του τὴν ταβέρνα τοῦ χωριοῦ, τὴν ταβέρνα τοῦ Ἀθράμκο. Ο Ἀθράμκο φιλονεικεί μὲ τὸν Συμεῶν Κολοτίλο, πὸν τοῦ ζητάει νὰ πῆ βερεσέ.

—Τφοῦ!... τί κάνεις ἔτσι, θὰ φύγῃ ἀπὸ τὸ χωριὸ τάχα!... Κατὰ τὴ γνώμη σου, δὲν ἀξίζω τρία κρέιτσερ;... λέει ὁ Συμεῶν.

— Ἀξίζεις, δὲν ἀξίζεις, δὲν σοῦ δίνω χωρὶς λε-

φτά! ἀποκρίνεται ὁ Ἀθράμκο κτυπώντας ὄχι τὸν Συμεῶν, ἀλλ' ἕνα κάπου ἄλλο!.. και ἀμέσως ἀρχίζει νὰ μουρμουρίζῃ μὲ τὴν γυναίκα του ἑβραϊκά!..

Χωριᾶτες κάθονται στὸ τραπέζι και τρατάρουνται. Ἀπὸ μιὰ γεμάτη μπουτίλια βότκα γεμίζουν τὰ ρακοπότηρα. Η βότκα γουργουρίζει: μπουλ! μπουλ! μπουλ!... Κ' ἡ φυσσες τρέχουν ἀπὸ τὸ λαιμὸ ὡς τὴν μέση τῆς μπουτίλιας!.. Ο Συμεῶν ἐπιμένει στὸ δικὸ του:

— Ἀκοῦς, Ἀθράμκο;

Ο Ἀθράμκο καμώνεται πὼς δὲν ἀκούει.

Ο Συμεῶν ξύνει τὸ κεφάλι του.

— Ἀθράμκο, ἀκοῦς!..

Ο Ἀθράμκο γυρίζει σ' αὐτὸν τὸ ξερακιανὸ του πρόσωπο:

— Ξεφορτώσου με!..

— Μὰ τὸ Θεὸ, ποτὲ πειὰ δὲν θάρθω στὴν ταβέρνα σου! φοβερίζεις ὁ Συμεῶν.

— Μὴν ἔρθῃς! ἀπαντᾷ ὁ Ἀ-

Ἡ καρδιά του Γιάν ἄρχισε νὰ χτυπᾷ!..

εράμκο.

Ο Συμεών πηγαίνει ως την πόρτα και σταματά.

Οι χωρικοί στο τραπέζι γλεντούν:

— Γεια νά δίνη ο Θεός!...

— Με τις υγείες σας, χρόνια πολλά!..

— Γεια νάχετε!..

Ο Συμεών στριφογυρίζει πάλι κοντά στον Αθράμκο:

— Έλα, βρέ Αθράμκο... μα το Θεό!... Αμέ πώς;...

Στους άλλους δίνεις, σ' έμένα γιατί αρνείσαι;

— Βρέ άμε καλιά σου.

Ο Συμεών γυρίζει τώρα στο Γιάν. Γιατί —Θεέ μου—

κι' ο Γιάν έκει τάχα βρίσκεται.

— Δάνεισέ μου εσύ, Γιάν, τρία κρέιτσερ! του λέει.

Ο Γιάν ανατινάζεται στα πόδια του και τεντώνει το

λαιμό σαν να πνίγεται... Μα τ' άκουσε με τ' αυτιά του;

— Δάνεισέ μου εσύ, Γιάν, τρία κρέιτσερ!..

— Παναγιά μου, σώσε με! ψιθύρισε ο Γιάν. Αυτό το μπε-

κριλίκι δεν θα μ' αφήση ήσυχο!... Νειρεύουμαι... Παρα-

μιλάω...

Κάθησε στο σκαμνί και ξανάρχισε την προσευχή του.

Μά άξαφνα: «μπούμ! μπούμ! μπούμ!... τρα-ρα-ρά!...

ρι-ρι-ρί!...» ξεσπά μια μου-

σική, σαν να του τρυπά κά-

ποιος τ' αυτιά με σύρμα.

Στριγγλίζει, λαχανιάζει,

κουδονίζει...

— Μωρέ τί κακό είν' αύ-

τό, να σουρτουκεύουν τη

νύχτα με μουσική; Ούτε

προσευχή δεν σ' αφήνουν

να κάνης!... λέει ο Γιάν.

— Μα τί μουσική μπορεί

να είν' αυτή; Την νύχτα;!

Ποῦ να είνε; Πάω να δω...

Μόλις σηκώθηκε, έπαψε

ή μουσική...

— Τί είνε τούτο πάλι; ά-

ναρωτιέται ο Γιάν.

Στάθηκε λιγάκι. Το ή-

λεκτρικό κουδούνι χτυπά

τώρα από πάνω του.

— Δζίν! δζίν! δζίν!..

— Κάποιος έρχεται... λέει

ο Γιάν.

Και τρέχει κι' ανοίγει το

πορτί... Είν' ένας νοικάτο-

ρας. Του βάζει στο χέρι μια

δεκάρα και του ψάλλει:

— Κοιμάσαι σαν πέτρα και

δεν μπορεί κανείς να σε ξυ-

πνήση, μισή ώρα χτυπά το

κουδούνι!...

Και τρεχάτος ανεβαίνει τη

σκάλα.

Ο Γιάν φέγγει στον νοι-

κάτορα και γυρίζει πίσω

στο πορτί. Μπροστά στην

αύλόπορτα στέκεται έν' ά-

μάξι.

— Δεν μου λές, τί μουσική έπαιζε έδω; λέει ο Γιάν.

— Ποῦ; ρωτά ο άμαξάς.

— Τί ποῦ; έδω στο δρόμο... Σαν νάτανε στρατιωτική!..

— Μην είδες όνειρο;!

Ο Γιάν έκλεισε το πορτί και πήγε στην καμαρού-

λα του.

— Έχ, μουρμουρίζει, φαίνεται αυτό το μπεκριλίκι με

βασανίζει!... Παναγιά μου, βοήθησέ με!.. Κι' όμως, ένα

ποτηράκι δεν θάταν μεγάλο πράγμα. Με μιās τότε θα μ'

έπαιρνε ο ύπνος... Α, βέβαια!.. Ένω έτσι θα πάω χαμέ-

νος... Θάπιννα ένα ποτηράκι κι' εϋθύς θα μ' έπαιρνε ο ύ-

πνος. Ένα μονάχα!... Μα το Θεό, μονάχα ένα!... Ούτ' ένα

περισσότερο —μπά, μπά... καλύτερα να χαθώ!...

Αξαφνα, σαν φάντασμα, είδε μπροστά του την γυναίκα

του με την σιδερένια μασιά στο χέρι.

— Παναγιά μου, βοήθα!... με βασανίζει το μπεκριλίκι!

ξεφώνισε.

Γονάτισε ύστερα μπροστά στο εικόνισμα, ένωσε τις άπα-

λάμες του και άρχισε να προσεύχεται. Κάρφωσε στο εικό-

νισμα γουρλωμένα τα μάτια του... Το εικόνισμα σαν να

γινόταν ολοένα πιο σκοτεινό... Ο άγιος του έγνεψε... Μπα,

θα όνειρεύτηκε!... Κύτταξε με περισσότερη προσοχή στο

εικόνισμα... Στο δεξι χέρι κρατεί βιβλίο και τα τρία δά-
χτυλα του άριστερου εύλογούν. Μα όχι... Αυτό δεν είνε
βιβλίο... Είνε— φαίνεται καθαρώτατα— μια μποτίλια με βότ-
κα... Και στο άριστερο χέρι λαμπυρίζει ένα ρακοπότηρο!..
Ο άγιος χαμογελά... Ο Γιάν ανατινάζεται σαν κάποιος
από πίσω να τον τράβηξε από τα μαλλιά... Το εικόνισμα
δεν άλλαξε διόλου...

— Θεέ μου, μην αφήσης να με νικήση το μπεκοιλίκι!..
σιγανοκλαίει ο Γιάν. Και όμως, ένα ποτηράκι θ' άξιζε!..
Ένα μονάχα... Έγώ, βλέπεις, δεν ώρκίστηκα να μην πιώ!
Μ' ένα ποτηράκι δεν θα μεθύσω δά!... Για δές... Ούτε τρώγω,
ούτε κοιμούμαι πειά... Ας ποῦμε πώς το πήρα έτσι για
γιατρικό... Κι' αν έρεθίσω τους ρευματισμούς; Έπινα, έ-
πινα και με μιās στοπ, τώκοφα... Και βέβαια έρεθισα τους
ρευματισμούς. Τόσα χρόνια έπινα και σε μια στιγμή ώρσε
—κόφτο!... Αν γινόταν σιγά-σιγά, όσο περνούσε ο και-
ρός να το λιγοστεύω, θάταν καλύτερα.

Ο Γιάν άρχισε να τρέμη, σαν ναχε πυρετό... Τα χέρια
του τρεμούλιαζαν, τα πόδια του το ίδιο και σ' όλο το σώ-
μα του αισθανόταν κρυάδες... Μέσα στο στήθος του σαν
κάτι να τον καίη, σαν κάτι να τον τρώη...

Ξαναχτύπησε το ήλεκτρι-
κό κουδούνι. Ο Γιάν βγήκε
σκοντάφτοντας.

Ανοιξε το πορτί και να—
μπούχ— μπροστά του ένας
μεθυσμένος νοικάτορας... Τα
μάτια του βγαλμένα έξω.
Βρωμούσε βότκα.

Και όμως είδε πώς ο Γιάν
έτρεμε.

— Μωρέ μπράβο! φώναξε
ο νοικάτορας... Έσού μάτια
μου, πρόκαμες στο σπίτι να
μεθύσης έτσι, όπως έγω στην
ταβέρνα;...

— Μπα! αναστέναξε ο
Γιάν, τρεις μέρες έχω να το
βάλω στο στόμα!...

— Μα τότε πήγαινε να με-
θύσης!.. είπε ο νοικάτορας,
χωρίς να καταλαβαίνει, φαί-
νεται, τί λέει.

Ο Γιάν χαιρέτησε ταπει-
νά και τραύλισε:

— Ευχαριστώ, αγαθέ κύριε,
για τη συμβουλή... Το χε-
ράκι σου να φιλήσω!...

Έκλεισε το πορτί και
γρήγορα-γρήγορα κατόπιν
πήρε δρόμο σαν να σύναξαν
κάπου μάλαμα και αν δεν
πρόφτανε, δεν θα έπαιρνε
τίποτε... Έτρεχε για την
ταβέρνα του Αθράμκο.

— Αν δεν ξαναδω το πρωί
αυτόν τον κύριο, έλεγε μο-
ναχός του ο Γιάν, θα είνε
σημάδι πώς ο Θεός άκουσε.

τις προσευχές μου κι' έστειλε τον άγγελό του να με συμ-
βουλέψη!... Μα αν τον ξαναδω; Έ, τότε... —φως φα-
νερό πως αυτός ο κύριος είνε πολύ γνωστικός και σπου-
δασμένος άνθρωπος και πολύ φρόνιμα με συμβούλεψε να
πάω να πιω.

Π. ΜΑΡΤΟΒΙΤΣ

ΑΠΟ ΤΗ ΖΩΗ ΤΩΝ ΜΕΓΑΛΩΝ ΜΟΥΣΟΥΡΓΩΝ

Ο ΓΚΛΟΥΚ ΚΑΙ Η ΔΟΞΑ

Σε κάποιο συμπόσιο ρώτησαν τον μεγάλο μουσουργό
Γκλούκ, τί άγαπούσε περισσότερο στον κόσμο;

—Τρία πράγματα, άπάντησε εκείνος: Το χρήμα, το κρα-
σί και τη δόξα.

— Πώς! του παρετήρησαν τότε. Τοποθετείτε το χρήμα
και το κρασί πριν άπ' τη δόξα;

— Βεβαιότατα! άποκρίθηκε ο μουσουργός. Αυτή είνε ή
φυσική σειρά: Με το χρήμα αγοράζω το κρασί, με το
κρασί έμπνεόμαι και με την έμπνευσί μου άποκτώ τη δόξα!

— Μα τότε πήγαινε να μεθύσης! τοῦπε ο νοικάτορας